

jard ton. Belgija bi torej tudi imela še za 800 let premoga.

V Avstriji izkoplje se na leto kacij 30 milijonov ton premoga, in naši premogovni skladi pa znašajo kacij 17 milijard ton. Zadoščal bode torej nad 500 let.

V Rusiji se izkoplje na leto kacij 6 milijonov ton premoga. Premogovni skladi v Rusiji cenijo se pa na najmanj 30 milijard ton. Pi sedanji porabi bi Rusija imela premoga še za 5000 let. Seveda se bode v Rusiji, ko se bolj razvije industrija porabilo mnogo več premoga in zatorej lahko rečemo, da ostala Evropa se na ruski premog ne sme zanašati. Manjše množine premoga imajo druge evropske države, ki pa ne pridejo dosti v poštev.

Ker se pa sodi, da se bode vsaj še nekaj desetletij vsako leto več premoga porabilo, mislijo učenjaki, da se ne sme računati, da bi Srednja Evropa imela premoga dosti več kakor za 500 let. Na drugi strani pa utegne tehnični napredek stvar precej zasukati. Znano je, da se v sedanjih pečeh in pri sedanjih strojih večina toplote izgubi in se je le manjšina dobro izkoristi. Včasih niti petina toplote ne pride v korist. Če se strojiboljšajo, da se bode porabila bolj vsa toplota, utegne pa premog veliko dalje trpeti v Evropi. Vsekako pa čas ni več tako daleč, ko bodo ljudje morali začeti resno misliti, s čim bi premog nadomestili, ali pa vsaj varčneje ravnati ž njim.

Mnogo dalje, kakor v Evropi tudi ne bode zadoščal premog v družih delih sveta. V Severni Ameriki se cenijo zakladi premoga na 700 milijard ton in se na leto izkoplje po 130 milijonov ton premoga. Ker se pa v Ameriki prebivalstvo hitro množi, se ne more računati, da bi Amerika premog za mnogo dlje časa imela, kakor Evropa.

V Aziji in Afriki imajo že velike premogovnike, v Afriki se pa dosedaj s kopanjem premoga še niso dosti pečali. Na vsej zemlji se sedaj izkoplje na leto kacij 500 milijonov ton premoga, ki se vedno množi.

Odkup užitnine.

Finančno ravnateljstvo za Kranjsko razglašča, da se bodo letos pogodne obravnave glede odkupa užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa za l. 1896. pogojno tudi za l. 1897. in 1898. v zdlaj navedenih okrajih vršile. Odkupnina od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa znaša na leto skupaj za odkupni okraj: 1. Postojina 10.200 gld. 2. Lož 5500 gld. 3. Vrhnika 7500 gld. 4. Kamnik 14.400 gld. 5. Kranjska gora 3500 gld. 6. Kranj 10.200 gld. 7. Tržič 4950 gld. 8. Krško 8000 gl. 9. Kostanjevica 4800 gld. 10. Žužemperk 4100 gld. 11. Črnomelj 6900 gld. 12. Šent Vid 13.800 gld. 13. Studenec 13.200 gld. Odkupni okraj, navedeni pod št. 1 do všteti 11, so jednako veliki z davčnimi okraji jednakega imena. Pod točko 12 imenovani odkupni okraj Šent Vid obsega sledeče selske občine davčnega okraja ljubljanske okolice, in sicer: Brezovica, Dobrova, Ježica, Log, Zgornja Šiška, Spodnja Šiška, Šmartno, Podgorica, Čr-

nuče, Št. Vid, Vič in Medvode, in poleg tega tudi vsled deželnega zakona z dne 12. februarija 1892., dež. zak. št. 2 od 1892. l., zemljišče, iz selske občine spodnje šišenske izločeno ter ljubljanskemu mestu priklopljeno, katero pa leži zunaj užitninske proge glede užitnine zaprtim proglašenega ljubljanskega mesta. Pod točko 13 navedeni odkupni okraj Studenec obsega pa naslednje selske občine davčnega okraja ljubljanske okolice, in sicer: Studenec, Dobrunje, Sv. Jurij, Grosuplje, Iška vas, Iška loka, Lipljene, Šmarje, Račna, Devica Marija v Pulji, Moste, Pijava Gorica, Slivnica, Tomišelj, Vrbljenje in Želimlje. Odkupna obravnava vrši se za vsaki pod točko 1 do všteti 11 navedenih odkupnih okrajev posebej v uradnih prostorih c. kr. davčnega urada jednakega imena ob 9. uri predpoldne, in sicer v Postojini, Vrhniki, Kranjski gori in Žužemberku dne 21. oktobra 1895., v Kranji in Črnomlju dne 22. oktobra 1895., v Ložu in Kostanjevici dne 23. oktobra 1895., v Krškem, Tržiči in Kamniku dne 24. oktobra 1895. Za pod točko 12 in 13 navedene odkupne okraje pa vrši se posebej odkupna obravnava v uradnih prostorih tukajšnjega c. kr. glavnega davčnega urada, in sicer za odkupni okraj Šent Vid dne 23. okt. 1895. ob 9. uri predpoludne in za odkupni okraj na Studenci ravno isti dan ob 3. uri popoludne. Pri pogodni obravnavi mora biti navzoča večina vseh obdavčenih obrtnikov odkupnega okraja po osebah in obsegu obrtnij, in ta večina mora pogodbi pritrđiti. Pooblaščenci obrtnikov morajo se izkazati s poverjenimi pooblastili in ta pooblastila izročiti voditelju pogodne obravnave. Povodom teh odkupnih obravnav se smejo vložiti tudi zakupne ponudbe. Te ponudbe (oferti) se imajo vložiti sposobno znamenovane in zapečatenene pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. Na taiste se bode pa le tedaj oziralo, ako presegajo 10 % in če doidejo finančnemu ravnateljstvu tako pravočasno, da je mogoče, ponujeno letno zakupnino vsaj 14 dnij pred odkupno obravnavo davčnim obrtnikom naznaniti. V teh ponudbah mora biti zakupnina za vsaki odkupni okraj posebej s številkami in besedami navedena, komulativne ponudbe, katere se glasijo skupaj na več okrajev, kakor tudi pogojne ponudbe sploh niso dopuščene. Zakupni ponudbi mora biti na dalje priložena varščina (vadium) v znesku 10 % od ponujene zakupnine, in mora taista obsegati izrecno izjavo, da je ponujalec na svojo ponudbo tako dolgo vezan, dokler se mu ne naznani, je li njegova ponudba sprejeta ali ne, posebno pa da ponudba tudi tedaj še ostane v pravni moči, če se je poprej vršila zakupna obravnava potom javne dražbe.

Obrtnijske raznoterosti.

Dober les. Mnogi mislijo, da se les more po širokost letnih obročkov določiti, jeli res dober ali ne. Skušnje pa kažejo, da to ni vselej res. Tudi les z ozkimi letnimi obročki utegne biti slab, nasproti pa še s širokimi dober. Pride največ na to, ali večino letnega obročka zraste pomladi ali po leti. Pomladi zrasel les je slab, po leti pa dober. Zanesljivejše se določi dobrotu lesa, če se tehtajo poskuševalni kosi.

Odlikovan Slovenec. Te dni je bukvoška šola v Geri na Nemškem razstavila dela svojih učencev. Pri tem je bilo več učencev odlikovanih. Prvo darilo za pozlatovanje, in prvo darilo za popolno francosko vez je dobil g. Fran Bonač, sin tnkajšnjega bukvozeza. Mladenič kaže izreden talent in na Slovenskem dobimo dobrega knjigoveza, ter potem ne bode treba knjig pošiljati vezat na Nemško.

Kmetijstvo.

Pravilo za vrenje vinskega mošta.

1.) Mošt naj se takoj od stiskalnice spravi v posode za vrenje. Pridejati se mu pa mora nekaj tacega mošta, ki že močno vre, če se ga ima.

2.) Za vrenje je najbolje, če je 20° C. gorkote. Če je tudi v kleti nekaj stopinj gorkote manj, vendar ni treba zaradi tega še skrbeti za kako ogrevanje prostora, ker se pri vrenji mošt sam ugreje. Treba je pa gledati, da se klet od zunaj preveč ne ohladi. Seveda je treba včasih jo tudi umetno ogrevati.

3.) Mošt, ki se je napravil iz grozdja, nabranega pri neugodnem vremenu, kaže včasih le 10° C. gorkote. Tukaj je pa že treba skrbeti za gorkoto, da se bode redno vrelo. Zato je pa treba močno zakuriti v prostoru, kjer vre. Ker se pa mošt le počasi navzame gorkote tudi v toplom prostoru, je še bolje, če se mošt naravnost ogreje. Najbolje je, če se vlije skozi cinasto zavito cev, okrog katere je vroča voda.

4.) Mej vrenjem naj se mošt vsaj dvakrat na dan z toplomerom preišče. Če se gorkota vekša, je znamenje, da vretje napreduje in v kleti ni treba dosti kuriti. Če bi pa gorkota presegla 30° stopinj je pa treba skrbeti celo za ohlajenje, kajti drugače se mošt rad spridi.

5.) Ko začne v moštu gorkota se manjšati, je to znamenje, da vrenje poneha. Sedaj je treba klet bolj zakuriti, da se mošt prehitro ne ohladi in drožje ohranijo še tako moč, da se sladkor, kolikor ga je ostalo, hitro izvre.

6.) Ko v novem vinu ni več kakor 1 % sladkorja, se pa ogrevanje kleti preneha in pusti tekočino ohladiti od 15°—20° C. Ta čas se vino čisti. Drožje usedajo se na dne in vino se sedaj pretoči.

Kmetijske raznoterosti.

Trganje jabelk. Neki ameriški sadjar je poskusil, kakšna jabelka se dalje ohranijo, zgodaj ali pozno trgana. Prepričal se je, da se dalje ohranijo jabelka zgodaj trgana.

Sentjavo pšenico se ne sme dajati živini, ker bi vsled tega zbolela. Najbolje je, če se tako pšenico proda v tovarne, kjer delajo škrob. Če se dobro opere, se tudi dobi zdravo moko iz nje. Če se slamo rabi za steljo, se tak gnoj ne sme rabiti za gnojenje pšenice.

Pobiranje krompirja. Pri kopanju krompirja se navadno pušča gnjili krompir na njivi. To je pa škodljivo. S tem se privabijo na njivo miši, pospešujejo razmnoženje črvov. Tudi se s tem gnjiloba krompirja prenese na drugo leto.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

X.

(Dalje.)

Blaine, katerega ime je trdno zvezano z vsemi važnejšimi dogodki dežele poslednjih 30 let in se spoštljivo imenuje po vseh Zjedinjenih državah, začel je svojo karjero kot ljudskošolski učitelj v oddeljeni gorski vasici kentuške države. Životopis skoro vseh znamenitejših ljudi na raznih popriščih v Ameriki, bodi si že v obrtnem, trgovskem ali političnem, začenja se navadno na oddaljeni kmetiji kakega zakotja, ali s prodajo časopisov in in užigalnic klinčkov v kakem velikem mestu, ali pa s težko borbo za obstanek v rodbini priprostega delavca. Od 84 senatorjev in 422 poslancev ameriškega kongresa jih je le 11 hodilo v kako višjo kot ljudsko šolo — vsi drugi so kri od krvi sad od sadu prostega naroda, in so začeli svojo karjero od najnižje stopinje socialnega položaja, kakor ga razumijo v Evropi.

Lomonosov in Speranski sta blesteči izjemi v ruski zgodovini, v Ameriki bi pa bila pravilo. Jaz ne poznam nobenega človeka, ki bi igral sedaj v Ameriki kako važno vlogo v politiki ali javnem življenju, ki bi bil začel življenje v ugodnih razmerah po rojstvu in premoženju, vsi so se povzdignili iz sredine narodnih mas, vsi so bili sestavni del priprostega naroda, ostali so vedno ž njim v zvezi, in pripravljeni so povrniti zopet v njega vrste ki jih dežela ne bode več potrebovala.

XI.

Jedna glavnih posebnosti Zjedinjenih držav je, da nimajo skoro nobene stalne vojske. Kakor je znano, vse njih vojne sile ne znašajo nad 15000 mož. In vse te vojne sile so razpostavljene ob mejah, v trdnjavah oddaljenih teritorij — na mejah Mehike, blizu večjih indijanskih naselbin in na meji Kanade. Preživel sem v Zjedinjenih državah nad 10 let in ne pomnim, da bi bil kedaj videl rednega vojaka. V Novem Jorku sta dve ali tri topniške baterije in batalijon pešcev, a jaz nikdar nisem srečal vojaka v uniformi. V tem oziru se rezko ločijo ulice ameriških večjih mest od evropskih, kjer je skoro vsak človek, ki ga srečaš v uniformi. V Ameriki pa nikdar ne vidiš uniforme, razen uradnih sukenj policijstov in železničnih sprevodnikov, pa še te so bolj raznovrstnega civilnega kroja.

Vendar imajo vse Zjedinjene države vojne organizacije meščanov — milico posamičnih držav. Vsako mesto z dvema ali tremi tisoči ljudi ima stotnijo take milice, večja mesta pa cele polke in brigade. Nabirajo se iz prostovoljcev — mladih ljudi iz mesta in izbere izmed sebe stotnika in poročnika, orožje dōbe od države, oblačijo in hranijo se na lasten račun, ali bolje rečeno po nabiranju. Mesta jako tekmujejo mej seboj, glede lepote uniforme in vojne uprave svojih stotnij. Radodarno do-